

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Metgher 8.

Cum se face la noi „politică națională“.

O politică națională sănătoasă trebuie să aibă ca temelie numai gândul la binele poporului. În principiu trebuie să susținem cu toată hotărârea, că e o crimă revoltătoare față de bietul popor, când cel chemat de a-i reprezenta interesele se face susținătorul unor interese străine de cele ale poporului. Și de ce oare se întâmplă că unii dintre cei aleși lucrează în dauna alegătorilor? Pentru că sunt firi de reptilii, ce nu știu alta, decât să se târâie pe lângă cei mari și tari, pentru că nu au voință proprie, conștie, ci joacă precum li se cântă dintr'o anumită parte, fără să îndrăznească a cugeta măcar, ce ar reclama în anume situații interesul alegătorilor lor.

Deputați, cari sunt domni mari, crescuți aproape curat nemțește, cari vorbesc acasă aproape numai nemțește, și sunt, așa zicând, în inima lor streini de neam, deputați, cari susțin d. e. că utracivismul în școlile secundare e un bine pentru popor, de unde să se poată ei, nu identifica, dar cel puțin apropiia de felul de a gândi al poporului român?

Și totuși multe li s'ar trece cu vederea, dacă ar fi cel puțin sinceri, caractere ferme, înzestrați cu oarecare bunăvoință pentru popor și cu o tărie sufletească, ce să-i pună în stare de a mai arăta, dacă e nevoie, și dinții domnilor celor mari. Dar despre câți aleși ai noștri putem avea această convingere, văzând faptele lor? Să-i numere poporul român, ca să știe cum să le răspundă la rândul său

Ce garanție trebuie să dea, prin trecutul său, un peșitor la deputăție? Înainte de toate natural, că reprezentantul Românilor trebuie să fie Român adevărat. Asta însă nu poate fi acela, care nu simte românește cu toate fibrele inimei sale, nu poate fi acela, care admiră prea mult spiritul nemțesc, care vorbește la orice ocazie nemțește, considerând aceasta ca o necesitate absolută pentru neamul românesc. Un astfel de nemțit firește că nu poate înțelege aspirațiunile naționale ale Românilor, nu poate înțelege dorul Românilor după vorbă românească în oficii, dorul unora după carte românească d. e. în părțile răzășești, el nu o poate, pentru că nici nu-și dă sama, că prin asta trăiește un popor ca popor. De ar cugeta așa toți Românii, atunci ca mâne ar trebui să se citească liturgii pentru repaosul liniștit al sufletului românesc, odată stăpân al acestor plaiuri. Inimi românești ne trebuie, nu de cele robite străinilor, căci dintr'o inimă și conștiință românească izvorăsc fapte românești și numai prin acestea ar putea înflori bietul popor român strâmtorat și nădușit de toate litfele străine, între aceste și de cinstitul neam al cărui limbă o vorbesc cu atâta predilecție unii aleși ai noștri. Conștiința adevărată românească nu se lasă ademenită prin nici o influență, cât de de sus ar veni ea, ci fiind absolut intransigentă în chestii naționale va năzui în orice împrejurări spre acea înaltă țință ideală: o viață românească pentru poporul român. Cu asta am spus și a doua cerință pentru aleșii neamului: tăria sufletească trebuincioasă pentru a răzbate la țința indicată de conștiința românească. E lucru neîndoios, că firi slăbănogă se lasă lesne abătute prin orice nimică dela calea adevărată, se'nțelege în paguba cauzei reprezentate de ei. La câte influențe nu e expus un deputat, mai ales când e funcționar! De câte ori cutare străin șiret nu face prin un singur cuvânt să cedeze sau simplu să asculte alesul nostru, dacă acesta singur nu e om hotărât, intransigent. Nici un lucru mare nu se face fără energie deosebită, potențată chiar până la fanaticism — și e mare lucru binele poporului român, zugrumat de străini și adus la marginea prăpastiei de unii „prieteni“ ai săi „români“, cari numai prin intransigența lor au ajuns acolo unde sunt.

Dar noi avem și alte individualități: bărbați de aceia, cari gândesc 3 zile până spun o vorbă. E un talent și acesta să cântărești și să sucești de o sută de ori un cuvânt până îl crezi bun de slobozit în lume, fără să aibi teama că va supăra pe cutare și cutare. Ori de însă e bună o astfel de politică de „Cunctator“ e o întrebare, cunoscut fiind, că politica cere adese hotărâri grabnice și

rezolute. Nu e bine să dai cu bota'n baltă, dar nici să te ferești cât colo de baltă. Cu o timiditate de iepure doară poți face să se îndoiască lumea interesată și să piardă încrederea în îndreptățirea chiar și acelei mai sublime cauze reprezentate de tine, doară poți da curaj de luptă unui contrar lipsit de scrupule, văzând el că te ferești de a da o lovitură mai puternică, de frică să nu fie — prea puternică. Așa nu se combate răul! Cu mânuși fine nu se poate înlătura murdăria adunată prin ani de zile!

Deci mai multă energie! Tăria sufletească neînfricată, călăuzită de luceafărul conștiinței românești, la câte nădejdi bune nu ne-ar îndreptăți. Câți dintre ai noștri o au? Altă cerință însemnată e capabilitatea, talentul. Unii, înțelepți de tot, cred că această calitate ar fi singură hotărâtoare la un deputat și ei aprobă, fără rezerve, tot ce zice și face cutare om de talent. Acești indivizi, se vede că de înțelepți ce sunt, nici nu se cugetă că omul de talent are același talent la făcut lucruri rele, cum îl are la cele bune. Ei nu se gândesc că talentul fără sprijinul firm al unei conștiințe alese, al unui caracter firm, e mai degrabă o primejdie, curat vorba cea: lapte gros în burduf de câne. Talentul sădit pe baza șubredă a unei moralități problematice mult mai lesne se va validita în direcție rea și e cu atât mai vai și amar de lume, cu cât acel talent e mai mare. E mai bine deci mai puțin talent, dar mai multă moralitate.

Nu se poate însă spune, că orice măsură de talent ajunge. Căci și cea mai mare bunăvoință, cel mai cinstit caracter nu isprăvește ceva bun, dacă respectivului îi lipsește capabilitatea. Firește acesta nu poate atâta strica, ca cel de talent — și, Doamne, ce neam bătut de toți sfinții suntem: chiar de stricăciuni din partea aleșilor noștri trebuie azi să ne temem mai mult — dar e evident că incapacitatea e o piedică la orice lucrare mare.

Noi avem din mila Domnului și talente mari și talente mici, de tot, și cu amândouă ne ducem — de râpă...

Că trebuie să se ceară dela un deputat o purtare cinstită e, la noi cel puțin, un adevăr discutat, ba adese contrariat. Cine face asta dovedește numai trista stare a moralității sale, căci orice om cinstit știe, că cinstea individuală e în viața publică o garanție bună pentru viitor. Când însă omul cinstit se convinge, că unul nu e, nu poate fi cinstit, deie-i pașaport de liberă trecere acolo unde e potrivit, căci punându-l alături de sine, ba chiar în capul său, se batjocurește amar pe sine însuși și e păcat de cinstea lui.

Aceste ar fi cerințele de căpetenie pentru un deputat, s'ar mai alătura bunăvoința de a lucra, spiritul de jertfă... dar câți au așa ceva? Așa ar trebui să fie! Și cum e de fapt? Candidați doriți de căpățuială unii, de mărire și cinste alții, cuconăși comozi alții, cari cred a-și fi făcut datoria dacă au făcut un hatâr cutărui agent electoral, chiar străin de neamul lui. Activitatea altora iară se resumă aproape numai în publicarea vorbirilor ținute de ei, însoțindu-le cu laude sarbede, deprinse dela unii demagogi, la cari lauda proprie și reciprocă pentru a amăgi lumea, e un punct integrant din program... Așa sunt cam mulți...

În adevăr, deputatul ar trebui să fie un ales între aleși. Ne vom hotărî și noi odată să deschidem bine ochii cui încredințăm apărarea intereselor noastre spre binele nostru și al odraslelor ce vor veni în urma noastră?

I. F.

* * *

Manuscrisul acestui articol, care reprezintă o „voce din public“, și e deci o părțică a „opinie publice“, se află de mai mult timp la redacția noastră. Îl publicăm acuma, crezându-l actual în urma publicării articolului „Opinia noastră publică“ în „Viața nouă“. Noi din partea noastră am avea de observat la reflexiile „Vieții noue“, că ceea ce acest organ numește opinie publică sunt poate rezonări de-ale unor nemulțămii, de prin cafenele și birturi. Dacă ar exista la noi o opinie publică, luminată, conștientă, în toate părțile neamului, această opinie ar invita pe reprezentanții națiunii să-și depună mandatele, din simpla cauză că ei, cu foarte puține excepții, nu sunt liberi, chiar dacă ar voi, să lucreze hotărât în direcția națională, fiind aleși cu concursul străinilor, sau având alte obligații personale față de ei.

Din nevoile Hlibocenilor.

Lupta pentru școala românească.

Înainte de douăzeci de ani au venit din Galiția la noi în sat niște flămânzi, niște rupți, cu traiste în spate, căutând lucru și hrană la noi. Noi, având milă cu dânșii în mizeria lor, i-am pri-

mit și i-am sprijinit cu ce ne-a dat Dumnezeu crezând că sprijinim pe niște creștini nevoiași, cari vor fi mulțămitori pentru mila și ajutorul nostru, neștiind că flămânzii aceștia sunt căptușiți cu draci. Abia mai târziu am cunoscut că am încălzit șerpi la sânul nostru.

Flămânzii pripășiți după ce s'au săturat, după ce s'au încălzit și s'au îmbrăcat la noi au căutat apoi cu vorbe dulci și pline de viclenie să între în rândurile noastre, să fie conlocuitorii noștri.

Ei bolboroseau limba lor mazurească și cu mare nevoie îi puteam înțelege, toată averea lor era traista de pe spinarea lor. Unii căutau ocupație la lucrul câmpului, alții intrau în slujbă ca vizitei la gospodarii români și restul din ei s'au vârat ca slugi pe la velnițele boierești.

Până lăcustele aceste nu erau la noi, agricultorii noștri trăiau în cea mai bună înțelegere și pace. Noi trăiam în frăție și pace, ne păziam lucrul nostru, ne sprijiniam unul pe altul la o nevoie, Duminica și sărbătorile mergeam la sfânta biserică și după masă ne adunam la o casă unde ne sfătuiam și ne petreceam. Mare rușine era pentru un om cinștit a trece pragul cărșmei.

Ca urmare la traiului pacinic și creștinesc era bogăția binecuvântată de Dumnezeu pe la casele sătenilor, oamenii își păstrau cinstea nepătată și erau totdeauna în deplină sănătate.

De când s'au încuibat lăcustele galițiene în Hliboca a început și pacea la noi, cărșmele sunt pline de oameni cari beu fără măsură, se încaieră apoi la bătaie și spărgându-și capetele se poartă apoi pe la cele judecătoriai căutându-și dreptate.

Cei dintâiu bețivani în sat și cei mai harțăgoși oameni sunt tocmai veneticii galițieni, cari pe ici pe colo au atras în tovarășia lor și săteni băștinași, cari se poartă la fel cu dâșii. Bețivanii și bălăușii aceștia sunt garda ucrainismului din Hliboca și poartă cărma satului. Toți cari nu sunt de un gând cu dâșii, toți cari nu se supun la poruncile comandantilor ucraini sunt prigonți, terorizați, amenințați ba chiar și loviți de ceata aceasta sălbatecă.

Și cei răi și ticăloși au avut noroc până acuma, că organele cârmuirii țineau partea lor, a veneticilor, și desconsiderau și călcau în picioare drepturile populației băștinașe, care sunt Români.

Astfel școala primară când s'a deschis la timpul său în Hliboca s'a deschis cu limba de propunere ucraină fără a se întreba de român. dacă sunt înțeleși ca copiii lor să învețe rutenește. Oamenii cari nu se pricep la treburi de aceste ci numai la treburile gospodăriei n'aveau ce face și trimiteau copiii la școala așa zisă ucraină,

crezând că școala e școală și că copiii tot se vor alege cu ceva bun și folositor. Dar amar s'au înșelat și eată de ce.

Ca învățători la școală au venit niște galițieni precum e un Galan și alții, cari nu caută de treburile școlii ci-și bat capul numai cu politica și fac zurbavă între oamenii satului. Acești pioniri ai ucrainismului, acești oameni ai lui Stocki sunt o adevărată pacoste pe capul sătenilor.

Abia acuma au înțeles Hliboceni, cât de rău au făcut, că au avut milă cu hămeșii de galițieni și i-au primit la vetrele lor. În loc să fie ei oameni buni și pacinici și să asculte de noi, talpa satului (zicea mai dăunăzi un om), ei ne-au încălecat de-abinele cu ajutorul dominilor de la căpitanie și erau să ne silească să ascultăm noii de dânsii. În comitetul comunal sunt ei stăpâni, în școală sunt ei stăpâni cu învățătorii lor, numai biserica ne-a mai rămas nouă. Dar nici aici nu ne dau pace ucrainii și caută să ne învrăjbească cu preoții noștri, și ne îmbie să mergem la biserica lor și la preotul lor ucrain, zicând, că acesta e mai bun și mai învățat.

Da noi am tăcut până acuma și am răbdat crezând că se vor schimba lucrurile și că cu vremea ni se va da și nouă o școală românească precum au căpătat în fine nemții cu jidanii, polonii, școli publice naționale deși națiile acele au aici mai puțini locuitori la număr decât noi și pentru că și birurile ce le plătesc Români în Hliboca se urcă la $\frac{3}{4}$ din totalitatea lor. Ne-am săturat de otrava mazurească-ucraină cu care am fost îndopați atâta timp. Vedem că din copiii noștri cari ies din școala ruteană cu testimonii bune nu se alege nemică. Ei uită acolo limba noastră strămoșească și deprind numai obiceiuri rele. Umblă la școala ucraină prin șese-șapte ani și ieșind de acolo nu știu nici a ceti și nici a scrie, deși anii copilărie i-au petrecut în școală.

Ne-am pus la cale și ne-am sfătuit noi câți-va gospodari mai de samă din sat să alcătuim o scrisoare, prin care să cerem dela stăpânire să ni deie și nouă o școală românească pentru copiii noștri. Ne-am și pornit odată în treaba aceasta la Sirete ca să ne ducem la căpitanie și am dat acolo de oameni din Petriceanca. Aceștia auzind cu ce treabă am venit la Sirete ne-au spus: „Degeaba umblați, că stăpânirea nu vă dă școală românească pentru că ține cu ucrainii. Batem și noi drumurile pentru școală românească nu numai la Sirete dar chiar și pe la Cernăuți. Patru ani umblăm și n'am isprăvit nemică“. Cu aceste ne-am despărțit de gospodarii din Petriceanca și cu suflet amărât ne-am întors acasă

neștiind ce să începem. Desnădăjduiți credeam că nu mai scăpăm de ucraini. Într'o bună zi însă am întâlnit pe un domn care ne-a dat sfatul cum să facem ca să căpătăm școală românească. Am făcut scrisoare la Societatea culturală românească *) din Cernăuți, rugând pe domnii de acolo să ne ajute să căpătăm școală românească și domnii s'au miluit de noi.

Cu ajutorul îndrumătorilor și binefăcătorilor noștri s'a deschis școala în anul trecut de probă o școală românească în Hliboca. Gospodarii români s'au grăbit să-și înscrie copiii la aceasta școală. S'au strâns 50 de copii. Dar ce să vezi, ucrainii când au auzit de școala noastră au sărit ca fripți în sus și ne-au luat la goană. Învățătorii ucraini cercau mai întâiu să ne ispitească luându-ne cu binele. Dar văzând că noi nu ne lăsăm scoși din minte, au scris la căpitanul din Sirete, care a trimis jandari pe capul nostru, apoi executori și pe mulți alții căutând în ori ce chip să ne smințească de la lucrul acesta. Ba ni se închidea școala mai-că în fiecare săptămână, ba ni se scriau pedepse bănești, ba veniau jandarii și străjerii pe capul nostru. Dar noi ne-am pus în gând să așteptăm până la sfârșitul anului să vedem ce s'a alege din treaba noastră. Căci doar noi știam că nu facem nemică rău ca să ne păzască jandarii ca pe niște hoți și răufăcători.

Pe lângă aceste învățătorii ucraini căutau să ne prigonească copiii. Dădeau câte 10, 20 de bani la copii de la școala lor îndemnându-i să bată pe cei de la școala românească. Vr'o câțiva copii de ai noștri au și căpătat bolohani în cap și au rămas răniți. Învățătorul Galan a mituit pe un bătaș din Hliboca să omoare pe învățătorul român Gheorghe Forgaci. Treaba aceasta a venit la judecătoria din Sirete și învățătorul ucrain fu pedepsit pentru fapta sa criminală. Ne mirăm însă că consiliul școlar de țară îl lasă mai departe pe învățătorul Galan la Hliboca ca să urmeze opera sa de agitator și intrigant politic.

Tot anul copiii noștri au învățat cum au putut cu chin și cu nevoi la școala românească și la sfârșitul anului au dat frumusele examin la o școală publică din vecinătate. Suntem mulțumiți că copiii noștri au altă purtare decât cei dela școala lui Galan.

Acum, în anul al doilea, tot nu se liniștesc încă ucrainii cu purtarea lor banditească. Acum două luni au venit noaptea câțiva indivizi la școala românească unde e și locuința învățătorului Forgaci. Au fărâmat încuietoarea de la ușă și au cercat să între în-

*) Adecă: Societatea pentru cultura și literatura română (N. R.)

lăuntru, căutau să scoată și fereștile ca să-l atace pe învățătorul nostru, care văzându-se în așa primejdie s'a apărut trăgând focuri de revolver. Mai dăunăzi l-au atacat mișei pe învățătorul Forgaci chiar în lăcașul Domnului, în sfânta biserică. Pentru atacurile aceste a făcut învățătorul nostru iarăși pâră la judecătoria din Sirete.

Că hidra ucraină se poartă așa față de noi nu ne miră, căci vedem în rândurile agitatorilor rusneci pe oamenii cei mai nemernici, cari sunt gata să săvârșască faptele cele mai strașnice, dar trăgănarea prea mare a căpităniei din Sirete în acordarea unui drept care ne compete pe temeiul legilor împărătești ne pune într'adevăr pe gânduri. Trei comisii au fost la Hliboca ca să vadă dacă localurile menite pentru școala românească sunt corespunzătoare, comisii cari ne coastă bani grei și cu mare greu adunați, comisia află că localul e bun în toată privința și concesiia pentru deschiderea școalei tot încă nu o căpătăm. Până nu se deschide școala trebuie învățătorul nostru să umble de la casă la casă să instruiască câte doi-trei copii. Oare până când vor mai trăgăna domni de la căpitănie? Mai așteptăm puțin și vom bate deacolo și la alte uși să ni se facă dreptate că nu mai putem răbda.

Mai mulți gospodari din Hliboca.

O pagină din istoria bisericii Bucovinene.

(Conferența d-lui Prof. Nistor despre Dosoteiu Herescul.

(Urmare și fine).

Legătura cu Carlovățul însă a adus mari daune bisericii Bucovinei, pentrucă printrânsa s'a curmat continuitatea istorică în dezvoltarea acesteia. Mitropolitul Carlovățului trimise episcopului Dosoteiu pe un coadiutor în persoana lui Ghedeon Nikitici, cu dreptul de succesiune. Însă acest Nikitici nu petrecu mult timp în țară și trecu în Transilvania. În locul lui vine un Ioan Feldwary. Acesta duce o viață scandaloasă și nu ține act de obiceiurile țării. Își aduce o femeie din Kecskemét, face datorii și fuge la urma urmelor. Mitropolitul Putnik trimite atunci pe Gherasim Adamovici. Acuma însă Dosoteiu protestează, într'un raport către consiliul de războiu, contra acestui import de străini, cari degradau starea preotească și făceau ca norodul să piardă toată încrederea în această stare. Protocolul nu se ia în samă. Atunci, Dosoteiu protestează încă odată (în 1786), zicând că, dacă numirea lui Adamovici nu s'ar putea retrage, el ar fi silit să abdice. De astădată însă

protocolul avu succes, căci împăratul Iosif II-lea hotărî ca numirea lui Adamovici să se „amâne“ — și amînată a remas.

Însă un fel de neîncredere față de pămînteni, o neîncredere nebazată pe nimic, a făcut pe guvernanți să-și urmeze sistemul de import străin sub altă formă. Cu pretext, că aduc învățători din Transilvania, cunoscători de limba română, ei aduceau oameni ce abi aîn Bucovina învățau românește dela elevii lor. Și așa veni (în 1786) și Daniil Vlachovici din Carlovăț ca învățător la școala de clerici, întemeiată în Suceava, cu toate că s'ar fi putut afla și în țară un om vrednic de această chiemare, învățatul călugăr Isaia Baloșescul. Vlachovici, devenind, după moartea lui Herescul (în 1789), episcop, a întrodus în biserică acel spirit dăunăcios desvolțării naționale care, cu puține excepții, a dăinuit și sub urmașii săi, cari nu au înțeles, că organizarea bisericească ar putea fi cadrul unei organizări naționale.

Dela Dosoteiu s'a cerut și secularizarea averilor bisericești. Planul a fost, ca moșiile episcopești și mănăstirești să treacă în stăpînirea statului. Pentru a nu înstrăina însă cu desăvârșire aceste averi, Dosoteiu a avut idea ca ele să se închirieze numai statului, avînd să se întrebuițeze venitul pentru scopurile bisericeii. El consimți să cedeze numai moșia Coțmanului, cerînd și obținînd un hrizov de predare, remînîndu-i moșia Rădăufului pînă la moarte (pentru care însă i-se subtrăgea o mie de lei din salariu). Când i-se cerură și moșiile episcopești situate în Moldova, el răspunse, că dacă ar face una ca aceasta înstrăinînd toate averile bisericești norodul l-ar ținea de cel mai mare călcător de lege.

După moșiile episcopești, veni rîndul celor mănăstirești. În 1782, se constitui o comisie care să facă inventarul acestor averi (erau 10 mănăstiri și 13 schituri), închinată bisericii de boierii și domnii Moldovei. Cu prilejul inventarizării se constatară abuzuri grave pe la mănăstiri, căci călugării erau niște oameni pripășiți din toată lumea (erau chiar Slovaci între ei) cari se grijiau mai mult să adune averi și să trăiască bine. Mulți din egumeni au fost suspendați. La Humor merse Dosoteiu însuși, unde porunci să puie pe egumenul (Eftimiu) în fiere.

După ce se isprăvi inventarizarea, episcopul Dosoteiu consimți ca averile mănăstirești să treacă în stăpînirea statului, avînd a se folosi veniturile pentru biserică și școală. El consimți și la reducerea numărului călugărilor, se opuse însă cu toată puterea disființării mănăstirilor, afară de trei, cerute de Enzenberg. Cum însă intervențiile lui nu folosiră, el declară (Mai 1784) că nu poate

lua pe sama sa o astfel de hotărâre și ceru să fie ascultați și egumenii. Aceștia, când fură chemați, făcură o opoziție strașnică și ședința trebui să se amâne (pe 3 Iulie 1784). În a doua ședință, egumenii dădură dela început o declarație, care să rectifice ținuta lor, spunând că nu pot să se înțeleagă cu pravilele ce le introduce împărăția și că se roagă să fie liberi, după un an să părăsească țara luându-și din odăjdii și din fructele adunate. Însă opoziția egumenilor în frunte cu Iosafat din Putna nu ajută nimic, hotărârea guvernului nu se schimbă. Egumenii alcătuiră și un memorandum către împăratul (scris în limba latină de Antioch din Suceava), de unde li se respunse, că cine vra să se ducă poate să margă (dându-i-se chiar bani de drum), cine însă nu se poartă bine va fi scos. Egumenii s'au dus, și cu ei și mulți călugări. Din mănăstiri remaseră cele trei ce există încă: Putna, Dragomirna și Sucevița.

Protestele au avut însă acest folos, că Enzenberg cerând o hotărâre în privința întrebuintării moșiilor, primi respunsul, că averile nu au să se considere ca confiscate (cum propunea el), ci sunt a se administra separat, și că veniturile din aceste moșii nu vor intra în casa imperială ci vor forma un fond al bisericii țării. Așa s'a creat fondul religiosar.

Episcopul Dosoteiu a avut o parte activă și la alcătuirea Planului regulativ din 1786, pe care Isidor Onciul îl numește cu drept cuvânt „magna charta a diecesei Bucovinene“. Dosoteiu a alcătuit un proiect de organizare, care a fost băgat în samă și, cu propunerile lui Enzenberg, a devenit lege.

La intervenția lui Dosoteiu Herescul au fost aduse moaștele sfântului Ioan la Suceava.

Dupăcum se vede, ținuta lui Dosoteiu a fost foarte deamnă și părerile greșite de până acuma despre persoana lui trebuie rectificate. El a lăsat în urma sa o organizație solidă a bisericii.

Aceste au fost expunerile d-lui Nistor despre Dosoteiu Herescul. La finea conferenței, d-sa inzistă asupra greșelii ce au făcut-o Românii bucovineni până acuma, de-a se considera întâiu ca ortodocși și apoi ca Români, ceea ce a împiedecat o organizație națională în cadrul organizației bisericesti. D-sa protestează totodată contra încercării clerului de a rezolvi chestia noastră bisericască numai cu protopopi și profesori de filozofie, afirmând dreptul mirenilor de-a hotărî și ei într'o chestie care îi privește.

Concertul Armoniei.

Au fost câteva clipe de adevărată înălțare sufletească pentru publicul iubitor de muzică, care știe dela aranjările trecute, ce poate aștepta dela vechea Armonie, primenită de un an încoace în însuși sufletul ei. Un dirigent (conducător) nou, delicat înțelegător și iscusit intreprietor al cântecului românesc în toate finețele lui, o fire de artist plin de tempermeant, apoi un număr foarte considerabil de puteri muzicale, în mare parte acviziție nouă, câștigată Armoniei tocmai prin împrejurarea, că acum, având dirigent nou, poate să se folosească la repetiții de graiul românesc, iată două lucruri în cari se cuprinde un nou suflet al Armoniei. De când a plecat din fruntea societății acel, care a fost Tudor Flondor, repășire pricinuită de greaua lui îmbolnăvire, care a și pus capăt acelei aleeșiri de meșter, atât la compunerea de dulci cântece, cât și la mânuarea baghetei, de atunci viața internă a societății se schimbase, trebuie să o concedem, nu spre bine. Acum însă par a reveni frumoasele vremuri, când Armonia, fiind în floarea ei, făcea să răsunе dulcele cântec românesc nu numai aici, în capitală, ci și în cele mai depărtate colțuri ale țării noastre, când Armonia nu era numai a Cernăuțenilor, ci totașa a Sucevenilor ca și a Câmpulungenilor și Dornenilor. Începutul frumos l-a făcut celebrul concert din ziua meetingului, concert cum nu s'a pomenit altul demult la noi, altă doydă pentru o reînflorire a Armoniei e pe lângă încercarea, ceva hazardată pentru puterile și împrejurările noastre, de a reprezenta operete — e, zic, concertul de dăunăzi. Programul în parte compus din cântece bisericești, cu tonul lor lin, sărbătoresc, așa Heruvicul de Bortnianskij sau Psalmul în 7 voci de Muzicescu sau de tot gingașa Rugăciune a măestrului E. Mandicevschi, apoi dulcele amestec de glasuri îngeresti, prinse și coborâte din sferile senine și fixate pentru auzul și delectarea noastră de același măestru în celalalt cor de dame: Pădurea doarme, apoi drăguța Serenadă de Porumbescu precum și cea a lui T. Flondor, în sfârșit potpuriul național: Armele Iancului de V. Vasilescu, toate aceste interpretate, de data asta total fără aparatul tehnic al orchestrei /sau a pianului, cu o exactitate și fineță exemplară, au scos în relief puterile muzicale ale Armoniei. A surprins prin dulceața sa argintiului glas de privighitoare al doamnei Hoinic în solo de sopran din Serenada lui Porumbescu, glas drăguț, care ne-a făcut să regretăm, că acel solo nu a fost mai mare sau că nu au fost mai multe ca acela. Cunoscut e timbrul plăcut de solist al d. prof. A. Lit-

viniuc. Așisdere s'a remarcat cunoscutul bas al Armoniei, care a făcut de câte-va ori, așa în Heruvicul lui Bortnianskij, să răsune în sală câte un contra *a*, sau chiar *g*, spre mirarea auzitorilor, s'a observat însă în solo-urile din Armele Iancului, că același bas în părțile de sus e puțin dur și că ar avea lipsă de puțină poleială. În total s'a vădit, că Armonia dispune de un număr însemnat de forțe excelente muzicale, afară poate de tenor, care voce, la noi ca și la alte neamuri, are așa de rar reprezentanți în adevăr buni. Cu deosebire însă soprana are câteva reprezentante ce impun prin simpatica lor voce, totașa precum au impus aproape toate damele prin frumoasele costume naționale. Ședea ca fărâncat, de cele ce vedea și auzia, cel mai cinstit și nobil guvernor ce l-a avut vre-odată Bucovina, acel fin cunoscător al muzicii, care cu prilejul serenadei din anul trecut a exprimat Armoniei bucuria și recunoștința sa pentru faptul, că ea cultivă muzica națională. A fost un compliment, de care putem fi mândri.

Ce să spunem despre talentul de pianistă al d-șoarei A. Voileanu? Să relevăm siguranța-i de artistă, interpretarea și nuansarea plină de înțeles a bucăților alese, felul deosebit cum domnia ei privind lung la clapele pianului par'că evoca cu privirea vrăjitoare sunetele din el?

E așa de greu să descrii amănunțit, exact, chipul cum se manifestă un talent, e aproape așa de greu cum e de greu să fii artist adevărat.

Peste tot a fost o sară bine reușită.

if.

Două interpelări.

Critica ce a făcut-o foaia noastră pe baza unui material bogat asupra stărilor insuportabile pentru funcționarii români ce dănuiesc în biroul pentru meliorațiuni precum și prigonirile ce au să le îndure românii de cătră șeful biroului acestuia d. consilier de clădiri H. Schmidt și neglijarea părților locuite de români în privința meliorărilor, mai departe șicanele la care sunt expuși răzeșii în districtul Vașcăuți pentru școală și limbă despre cari șicane foaia noastră deasemenea a scris de repețite ori au fost folosite ca substrat pentru interpelări în dietă. Interpelările fură prezentate de cătră d. deputat Ioan cav. de Cuparencu în zilele de 15 și 16 Octombre a. c.; întâia e adresată mareșalului țării d. Dr. Alexandru baron Hormuzachi și a doua președintelui țării d. Dr. Conte de Meran.

Eată cum sună interpelările:

Publicul român e, de un timp încoace, revoltat despre stările ce domnesc în biroul de meliorațiuni. Nemulțămirea publicului cu biroul de meliorațiuni își află vie expresie în numărul alăturat interpelețiunilor mele al revistei „Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni”. Aici se arată și se motivează, că d. consilier de clădiri Schmidt, un dușman pronunțat al Românilor, îi prigonește unde poate.

Subsemnații își permit a-i adresa următoarele întrebări domnului mareșal al țării:

1. Știe d. mareșal, că consilierul de clădiri al țării e un aprig contrar al Românilor, care neglijează interesele românești privitor la meliorațiuni etc., că dânsul prigonește și înjosește consecvent pe funcționarii români supuși conducerii sale?

2. E dispus d. mareșal al țării a-l trage în cercetare disciplinară pe consilierul de clădiri?

Cernăuți, în 15 Octombrie 1912.

Cuparencu, Sârbu, Boncheș, Țurcan, Vașilovschi, Dori Popovici.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De câțiva ani se străduiește populația românească din districtele Vașcăuți și Sirete ca să capete școale primare românești îndeosebi în satele rezeșesti unde mai înainte au existat școale românești, cari însă au fost suprimate din pricina propagandei ucraine astfel, că populația română din districtele aceste a pierdut școalele ei naționale.

Realizarea grabnică a acestor străduinți, supt împrejurările de astăzi, nu e altfel cu puțință decât numai prin deschiderea de școale particulare. Populația românească din districtele aceste caută să se folosească în mai multe sate de mijlocul acesta legal, dă însă de piedici la autoritățile administrative.

O samă de funcționari, între cari comisarul căpitaniei din Vașcăuți Serfass, se distinge mai ales, șicanează populația românească în tot chipul chiemând pe oameni adese la căpitanie și cercând să-i influențeze, pedepsindu-i cu amende, deși dânsii ca părinți ai copiilor au anunțat autorităților că vor să-și instruiască copiii acasă înainte de ce se deschide școala particulară.

Afară de aceea școalele particulare se închid adese supt diferite pretexte, precum bunăoară la Costești și la Carapciu p. C., pentru că odată o sobă e prea mică altă dată că e prea mare.

Subsemnații își permit a adresa către d. președinte al țării întrebările:

1. Cunoaște d. președinte al țării lucrurile aceste?

2. E dispus d. președinte al țării a face să se îndrepte lucrurile aceste?

Cernăuți, în 16 Octombrie 1912.

Cuparencu, Reuș, Sêrbu, Bejan, Dr. Blându, Isopescu, Dori Popovici, Scalat, Pruncul.

Documente.

Mărturie *).

pren care noi mai gios iscăliții adevărim și încredențăm pren dreptele a noastre iscăleturi la mâna dum.-lor sale fraților noștri Stângăcen: anume Ștefan și Ioan Stângaci de la satul Boinciuc den ținutul Cernăuțului den Bucovina împărății țăsăreștii crăeștii, precum noi de nime nesăliț nece asupraș, ce însuș den a noastră bună voie și slobod am vândut dum.-lor sale parte noastră de moșăie den Boenciuc în veci de veci după cum îl adeverește și încredențază mărturie în chip de zapis vecinec cari îl au de la noi den velet 1802, Ghenar 19, întărit atât de cinstită chesariu crăiască aghenție Iașului cât și de cinstit chisariu crăiască giudecătorie Cernăuțului, iar cât bani numitului Ghiorghei Pădure sau Știrbul cu cari niau înșălat de au fost cumpărat aici moșăie îndată i-am trimes banii înapoi cu frații noștri, de mai sus numiții — Ștefan și Ioan Stângaci pe cât bani am fost luoaș de la dânsul după cum arată în mărtorie care este în chip de zapis den veletul de mai sus arătat: 1802: Ghenar 19, iar acmu viind numiții de sus frații noștri și arătând precum că la aceasta parte de moșăie cari am vândut-o fraților noștri ar fi arătând numitul Ghiorghei Știrbul sau Pădure la cinstita giudecătorie Cernăuțului, precum această mărturie care este în loc de zapis vecinec lear (?) fi făcut frații noștri însuș sănguri fără știre și escăletura noastră, aceasta numitul Știrbul arată rău și fără de cale pentru că frații noștri nu sânt înșălători ci și după cum iaste Știrbul, ce noi însuș sănguri am iscălit cu dreptele a noastre iscăleturi înnaite cinstit aghenții și cu voe și priimire noastră este, fiind că această moșăie au fost supt stăpanire dum.-lor sale și am și vândut-o tot dum.-lor sale, așijdere mai arătând frații

*) In posesia d lui Nicolai Stângaci, secretar la direcția poștelor în Cernăuți.

noștri precum și dum.-lui Tadeșu Turcul, starosta ot Pohărlăuț întră cu putere sa într'acea moșie, iar noi cu dum.-lui Turcul n'avem nimică și nece dum.-lui cu noi, ce dum.-lui Turcul să de pace moșii nostre ca să nu facă supărare frațelor noștri fiind că noi nu-i sântem dum.-sale cu nimică datori, pentru care ne rugăm și pre cinstit chesariu crăeștii aghenții ca să bine milostiviț învoial (?) ca această mărturie să s(ă) întăriască pentru mai bună adeverință și încredințare atât frațelor noștri de sus numițai cât și cinstit giudecătorii Cernăuțului pentru ca să nu să ție în samă vorbele Știrbului acelui ce le arată cu nedreptate și pentru mai bună și adevărată credință cu însuș a nostre dreptele escăleturi ne-am iscălit în Dănuțeni, ocolu Braniști, ținut Eș 1804, Nov. 21.

Eu Marie soța răpăusatului Grigoraș Stângaci adeveresc; eu Ioniță Stângaci adeveresc; eu Catrina fata răpăusatului Grigoraș Stângaci adeveresc; eu Alicsandru Stângaci adeveresc —

și eu am scris cu zăsa de mai sus iscălițelor Ioniță Stângaci sãn răpăusatului Dumitraș Stângaci.

— De la departamentul pricinilor streine —

Viind și aice la departament unul din cei iscăliți mai sus anume Ioniță Stângaciul, ficiorul lui Grigoraș Stângaciul și arătând că această mărturie au dat-o ei la mâna fraților lor Ștefan și Ion Stângaciul, s'au încredințat de la acest departament. — Eșii 26 Noemv. 1804.

Dimitrie Taky, vornic

Dimitrie Saul.

Daß jenseitiges die eigenhändige Unterschrift des H. Dimitrie Taky, Vornik, Dimitrie Saul, Spatar als dermaligen Departaments-Vorsteher seyn wird hiemit bestättiget.

Von der Consularagentie

Jassy den 8-ten December 1804.

Schillinger, Substitut.

Știri mărunte.

Tuturor abonaților, cetitorilor și binevoitorilor noștri le dorim serbători fericite.

Decorație. Maiestatea Sa Împăratul i-a conferit d-lui Dr. Ioan baron Stârcea, ambasador la Santiago de Chile, crucea mare a ordinului Francisc-Iosif.

Cătră abonați. Rugăm pe onorații abonați să binevoiască a-și achita abonamentul. Anul al II-lea al gazetei noastre nu se încheie cu finea lui Decembrie 1912, ci abia în Mart 1913, deci și abonamentele se socotesc până la data aceasta.

Promovare. D. Iancu Prelipcean, profesor de istorie și geografie la școala reală în Cernăuți, a luat titlul de doctor în filozofie în ziua de 7 Decembre a. c.

Numiri la tribunal. D. Dimitrie Balmoș, judecător la Suceava, și d. George Iacobovici de Boldișor, judecător în Storojineț sunt numiți amândoi procurori-substituiți pe lângă tribunalul din Suceava. — D. Iancu Hahon, auscultant la tribunalul din Cernăuți, fu numit în 23 Decembre judecător la Stănești. Felicităm!

Numire în corpul didactic. D. Constantin Șandru e numit profesor pentru cântarea bisericească la școalele secundare în Cernăuți.

Numiri la direcția de finanțe. D. Ilie de Tudan, oficial, fu numit administrator în rangul al IX-lea și d. George Vihovici, asistent, fu numit oficial în rangul al X-lea.

Cazuri de moarte. Duminecă în 15 Decembre a reposat în Cernăuți Ioan cav. de Popescul, student la academia montanică din Leoben, în frageda vârstă de 21 de ani. Era un tânăr care ne îndreptăția la mari speranțe. Fi-i țărina ușoară!

— În 29 Decembre a reposat d-na Olga Slusariuc, soția profesorului dela școala reală gr.-or. în Cernăuți, în vârsta de 36 de ani, lăsând în urmă un soț neconsolat și trei copii.

Balul Junimii. Societatea academică „Junimea“ aranjează în 3 Februar a. c. obicinuitul bal. Pregătirile necesare au început a se face și invitățile se vor expeda în scurt.

Expoziția de Crăciun în institutul orbilor. Expoziția din anul curent a lucrărilor executate de alumnii institutului orbilor s'a deschis în 12 Dec. (str. Carol 4) și poate fi cercetată de onoratul public în ori ce timp al zilei. Nime să nu lase să-i scape ocazia de a vedea ce lucruri minunate pot isprăvi mâinile harnice ale celor lipsiți de lumina ochilor. Întrarea e gratuită.